

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An in Eucharistiâ sit realiter & substantialiter Corpus & Sanguis
Iesu Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

lix sumitur pro vase hoc sensu: Hic est calix seu vas continens sanguinem meum. Vel sumitur calix per metonymiam pro ipso potu contento, quali dicatur: Hic est Sanguis meus contentus in calice; ut explicat D. Thomas q. 78. art. 3. ad 1. & alii frequenter.

At verò alio ordine Lucas & Paulus verba disposuerunt. Lucas quidem: *Hic est calix novum testamentum in sanguine meo*. Paulus vero: *Hic calix novum testamentum est in meo sanguine*. Idem tamen est sensus substantialis, adeoque (quidquid Aliqui contradixerint) forma est valida, etsi contra ritum Ecclesiæ. Credendum enim est singulos canonicos Scriptores institutionem hujus Sacramenti narrantes assignasse formam substantialem sufficienter. Et de facto in Missa s. *Isidori* (quæ habetur in Ecclesia Toletana) continetur hæc forma. Sensus proinde est: Hic est calix sanguinis mei, quo novum testamentum conditur & firmatur; sive, Hic calix est novum testamentum in meo sanguine, hoc est, ratione sanguinis mei quem continet.

Dico VI. Vox *meus* sive *meum*, determinat corpus sive sanguinem, indicatque formam proferri in persona Christi. Unde non valeret, si diceretur, Hoc est corpus Christi: quia tunc Sacerdos non loqueretur in persona Christi.

Petes an formæ consecrationis operentur ut veræ, an ut significativæ? Resp. illas operari conversionem, non ut veras, sed ut significativas. Ita *Scotus* sup. in 4. 5. *Propter hoc dicitur, Valgus, Pæpofitus* & alii passim, contra *Coninck* & quosdam *Thomistas*. Probatur: quia veritas formarum consecrationis est naturâ posterior existentia Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus, cum ab hac tamquam termino significato veritas dependeat: ergo non possunt causare ut veræ seu secundum

veritatem; alioquin veritas deberet tamquam causa esse prior existentia Corporis & Sanguinis sub speciebus. Unde quàmvis simul tempore forma consecrationis significet, efficiat & sit vera; tamen prius naturâ significat; posterius naturâ abstrahendo à veritate & falsitate efficit, postremò est vera.

Pro fine hujus quæstionis nota *Scotum* sup. n. 19. & seqq. problematicè disputare, an formæ consecrationis virtute sermonis significant Corpus & Sanguinem Christi esse sub speciebus pro instanti prolationis copulæ, an verò pro ultimo instanti propositionis. Et quàmvis loco citato videatur satis inclinari in prius, nempe formas significare præsentiam ex vi sermonis pro instanti prolationis copulæ, etsi veræ sint pro ultimo instanti, eò quòd intentione proferentis determinetur tota oratio, omnesque illius partes pro instanti completæ orationis: nihilominus in *Report. ibid. n. 7. & 8.* cum communi sententia resolvit, significare pro ultimo instanti propositionis. Et meritò: quia alioquin fatendum esset formas consecrationis non esse in rigore veras. Ratio est: quia est de ratione subjecti, copulæ & prædicati, quòd significant tamquam partes enuntiationis: sed ante instans completæ enuntiationis non sunt partes illius; ergo ut tales non possunt significare. Confirmatur: quia etsi in propositionibus speculativis objectum ordinariè existat pro instanti enuntiationis inchoatæ; in practicis tamen significatur quòd est pro instanti prolata orationis. Sic cum princeps dando vel instituendo aliquod officium dicit, Hoc officium est tuum, Tu es prætor &c. non significatur illud quòd est pro initio enuntiationis, sed quòd vi enuntiationis est futurum.

84.
Ex vi sermonis significant Corpus & Sanguinem esse non pro instanti copulæ, sed completæ propositionis.

DISPUTATIO TERTIA.

De Præsentia Christi in Eucharistia.

QUESTIO I.

An in Eucharistia sit realiter & substantialiter Corpus & sanguis Iesu Christi?

Primi omnium Hæretici (ut eos vocat *Augustinus*) qui hoc mysterium negarunt, aut saltem de eo dubitarunt, fuerunt discipuli illi, qui *Joan. 6.* audientes Christum de hoc differens, dixerunt: *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Et abierunt retrò cum quibusdam Capharnaitis dicentes: *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Inter illos fuit Judas juxta *Augustinum* *Tract. 27. in Joannem, & Chrysostomum* *Hierem. Sum. Theol. Pars IV.*

Homil. 46. in Joannem, adeoque *Sacramentarii* habent præceptorem & ducem eundem, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum. Quòd etiam colligitur ex *Joan. 6.* ubi Christus ait: *Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt, dictis nimirum de Eucharistia. Scitis enim ab initio Iesus, qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum.* Quem dein claritis denotans ait: *Ex vobis unus diabolus est.*

Secundo loco recensentur quidam *Corinthii* reprehensi ab Apostolo *i. ad Cor. 11.* quòd Eucharistiam tamquam cibum communem fumerent. Unde ait: *Audite scissuras esse inter vos, & ex parte credo: nam oportet & hereses esse.* Sed videntur potiùs hæ scissuræ pertinuisse ad modum celebrandi cœnam dominicam, quòd scilicet cum contemptu

Inter quos Iudas, Sacramentarii dux.
2.
Quid in Corinthiis iaxet Apostolus i. Cor. 11.

Z temptu

tempore pauperum & ebrietate quidam convenirent ad epulum, quod in consuetudine fiebat à Christianis divitibus & pauperibus in signum charitatis, ideoque Agape dicebatur. Et in principio nonnullis in locis præmittēbatur Synaxi, signanter apud Corinthios, ut probabilius censeret à *Lapide in Comment.* Indictio autem jejunio ante sumptionem Eucharistiæ, adhuc diu variis in locis servatum fuit epulum simile post sacram Synaxim. Apostolus itaque taxat in Corinthiis præfatum abusum, & inde consequentem indignam Eucharistiæ sumptionem, graviter inculcans necessariam præparationem.

Tertiò referuntur varii antiquiores Hæretici, qui tamen (ut rectè notat *Bellarminus l. 1. de Euchar. c. 1.*) non tam Sacramentum Eucharistiæ, quam mysterium Incarnationis oppugnarunt. Quare nullus Veterum hunc errorem in Cathologo Hæresum posuit, aut ex professo primis sexcentis annis oppugnavit.

Itaque post annum 700. cepit non rectus quorundam de Eucharistia solum loquendi modus. Ob quod exinde Græci Scriptores nomen figuræ seu imaginis expressius excluderunt ab Eucharistia: ut patet ex *Damaseno l. 4. de fide c. 14.* & *Theophylacto in c. 26. Matth.* Unde anno 787. *Synodus VII. aët. 6. Tomo 3. in fine* de eodem errore aut certè erroneo loquendi modo notavit *Iconomachos*, quod dicerent Eucharistiam esse unicam imaginem & figuram Christi. Quos tamen de ipsa re rectè sensit ait *Baronius ad annum 787.* & potius pugnantia dixisse arguit *Synodus VII. supra.* Nam erant confesse divinum Corpus panem fieri. *At si imago Corporis est non potest sanè fieri divinum Corpus,* inquit, *Synodus.*

Quem errorem circa annum 800. (ut refert *Bellarminus supra*) secutus est quidam *Joannes Scotus*, monachus *Benedictinus*, & (ut aliqui assunt) *Caroli magni Præceptor* (ignoro tamen qui hoc consistat cum *Chronologia Baronii* agentis de *Joanne Scoto* ad annum 878. & de morte illius ad annum 883. cum tamen *Carolus magnus* plurimis ante annis mortuus, & in fine anni 800. in Imperatorem sit consecratus) qui primus in Ecclesia Latina de hac re dubiè scribere cepit: cujus liber de Eucharistia, quem *Berengarius* plurimum laudaverat, lectus & damnatus fuit in *Concilio Vercellensi* celebrato anno 1050. præside *Leone IX.* Et rursus in *Concilio Romano* sub *Nicolao II.* ab ipso *Berengario* per ejus lectionem lapsus in hæresim, igni traditus est.

Repressum itaque aliquamdiu errorem acrius excitavit, & latius propagavit circa an. 1050. *Berengarius* Archidiaconus Ecclesiæ *Andegavensis*, adeo ut passim habeatur primarius auctor *Sacramentariorum*, nõ quòd primus hunc errorem invenerit, sed quòd

in Ecclesia Latina primus eum publice & pertinaciter propugnaverit ac propagaverit.

Hic in pluribus Conciliis damnatus, & non semel convictus, hæresim abjuravit. Primò absens damnatus est in *Concilio Romano* & altero *Vercellensi* celebratis sub *Leone IX.* ut ex *Lanfranco* (qui interfuit) refert *Baronius ad annum 1050.* Deinde in *Concilio Turonensi* sub *Victore II.* Ast relapsus post factam eisdem hæresis abjuratorem, juramentum renovavit in *Concilio Romano* 113. *Episcoporum* sub *Nicolao II.* professus ibidem formulam fidei, quæ habetur c. *Ego Berengarius* *ap. de Consecr.* Sed rursus relapsus, ac novum commentus dogma de Christi præsentia sub Eucharistia simul cum substantia panis & vini, iterum jam octogenerarius sub *Gregorio VII.* Romæ in Cõcilio damnatus, serio resistit, & in fide Catholica perseveravit, teste *Gersono*, *Surio* & aliis. Videndus *Baronius ad annum 1088.* quo cariosum hunc hæresicham prop. nonagenariu decessisse scribit.

Remansit tamen hæc hæresis in quorundam animis, ut *Petro-Brussianorum*, *Albigensium*, *Waldensium*: quo circa annum 1360. secutus est *Joannes Wiclef*: & tandem nostri temporis hæretici *Zwinglius* & alii doctores Corpus Christi non esse verè & realiter in Eucharistiæ Sacramento, inde dicti *Sacramentarii*. Cum quibus re ipsa sensit *Calvinus*: ut facile patet conferenti varios *sc. c. 17. l. 4. Instit.* Quod etiam annotarunt plerique Auctores, qui contra Hæreticos hujus temporis doctissime & luculeptè scripserunt. Ut in eum quadrat illud *breve præfatione lib. 1. adversus hæreses* dictum de Hæreticis: *Similia quidem nobis loquentes, dissimulaverò sentientes.* Quare passim *Calvinista* eundem errorem tuentur. Contra hoc omnes

Veritas Catholica habet, in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, verè, realiter & substantialiter contineri Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus panis & vini consecratis. Ita docet *Nicænum II. Lateranense* sub *Innocentio III. Constantiense, Florentinum* & novissimè *Videntinum sess. 13.*

Probatur I. ex *Joan. 6.* ubi Christus ait: *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita &c.* Hic locus intelligitur à Patribus (quos magno numero citant *Maldonatus* *c. 6. Joannis, Silesius, Vasquez* & alii) de verè & reali cõ. poris Christi manducatione. Similiter à *Concilio Alexandrino* approbato *Synodo III. generali* Item à *Synodo VII. à Tridentino sess. 13. c. 7.* & aliis Conciliis.

Sic autem intelligi debere, patet in primis ex proprio & obvio prædictorum verborum ac subsequenti sensu. Secundo ex murmuratione *Judeorum*: *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Et scandalò discipulorum dictatum: *Dirus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Si enim tantummodò figuram carnis suæ, vel nudum panem Christus dicit

De Eucharistia male locuti sunt Iconomachi.

De eadem non rectè sensit Joannes Scotus, non ille Doctor Subtilis.

Diu post hunc Berengarius, vulgò habitus Sacramentariorum auctor.

promississet, ut Calvinista volunt, vel tantum de manducatione spirituali per fidem locutus fuisset, facile totam contentionem & scandalum uno verbo sedare potuisset. Sed quia recte intellexerant verba de vera carne Christi, hinc auget sententiam precedentem gravissimo juramento dicens: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis; cum tamen à sanguine Judæi maxime abhorrerent. Tertio idcirco inferius exaggerando dicit: Caro enim mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus; his repetens vere, ne quis eum de cibo vel potu metaphorico per fidem sumendo loqui apprehenderet. Quartò præfert panem à se dandum Manne; quod tamen etiam fuit figura singularis corporis Christi, ab antiquis Patribus per fidem in Christum manducata, & alioquin alteri panem nullatenus postponenda. Denique quia idcirco Joannes, qui diligentissime mysteria ultima cœnæ descripsit, ne verbo quidem de hoc mysterio egit: eò quod de ipso egisset sufficienter cap. 6. ut etiam recte notavit Aug. l. 3. de consensu Evangelist. c. 1.

Ex quo constat Augustinum intellexisse eundem locum, non de sola manducatione per fidem seu spirituali (de qua loquitur, dum alibi parvulis per Baptismum Corpori mystico Christi incorporandis agens, utitur illo loco Christi: nisi manducaveritis carnem &c. prout disp. 6. q. 1. patebit) sed etiam de manducatione Eucharistica & sacramentali. Quod etiam constat ex Tract. 26. in Joan. ubi explicans illa verba: Ego sum panis vita &c. ait: Nam & nos hodie accipimus visibilem cibum: sed aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. Quam multi de altari accipiunt &c. Et ibidem: Ac per hoc, qui non manet in Christo, & in quo non manet Christus, procul dubio nec manducat spiritualiter carnem ejus, nec bibit eius sanguinem; licet carnaliter & visibiliter premat dentibus sacramentum Corporis & Sanguinis Christi: sed magis, tanta rei sacramentum ad iudicium sibi manducat & bibit, quia immundus præsumpsit ad Christi accedere sacramenta.

Quare non obstat, quòd idem Augustinus Tract. 25. in Joan. ad illa verba; Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam eternam; sicut: Quid paras ventrem & dentes? Crede, & manducasti. Nam fatendum est illam sententiam Christi (quam Augustinus ibi explicat) esse intelligendam de manducatione per fidem, ut constat ex adjunctis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille. Postmodum tamen occasione accepta ex miraculo quinque panum, & objectione Judæorum de manna dato Patribus, transit Christus suaviter ad tractatum de Eucharistia, ejus institutionem ibidem promittit, ut ex antè dictis constat.

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

Nec refert, quòd Christus postmodum dicat: Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quinquam. Verba, quæ ego loquor vobis, spiritus & vita sunt. Responderetur enim cum Augustino Tract. 27. in Joan. Christum rejicere illum crudum & carnalem intellectum, quo Judæi apprehendebant carnem ejus esse manducandam, more scilicet aliarum carniarum seu ciborum in frustra conscissam, & docere, verba sua de vera quidem, sed spirituali magis, & sacramentali, manducatione esse intelligenda, ac sic intellecta continere spiritum & vitam. Alium adhuc sensum addit Augustinus, ut scilicet Christus assignet veram causam, ob quam caro sua vivificet, nempe spiritum, id est divinitatem suam carni conjunctam; caro autem sola à spiritu seu divinitate sejuncta non proficit ad vivificandum.

Ex his patet Ruardum, Jansenium, & paucos alios insignes Catholicos, ac de mysterio Eucharistiæ alioquin optimè sentientes, non recte hunc locum Joan. 6. explicasse de sola manducatione spirituali per fidem, ut sic facilius responderent Lutheranis eundem locum objicientibus contra communionem sub altera tantum specie: quem tamen illis non favere infra ostendemus. Quamvis Tridentinum sess. 21. cap. 1. noluerit adhuc sensum loci Joan. 6. Nisi manducaveritis carnem &c. de reali sumptione definire (tametsi id varii urgerent) cautè dicens: Vicumque juxta varias Sanctorum Patrum & Doctorum interpretationes intelligatur. Manet nihilominus efficacia argumenti.

Probatur II. veritas Catholica ex verbis Christi, quibus hoc Sacramentum instituit, testibus Matthæo, Marco, Luca & Paulo, nempe his aut æquivalentibus: Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus. Quæ clarissimè præsentiam Corporis & Sanguinis Christi significant: adeò ut clarioribus verbis ea exprimi non potuerit. Neque ullum est aliud mysterium, quod clarius in Scripturis habeatur expressum.

Quo non obstante diabolus pater mendacii hæc verba figuratis hæreticorum expositionibus obscurare est conatus, adeò ut anno 1577. prodierit libellus, in quo ducentæ numerantur depravatæ horum paucorum verborum expositiones: quas omnes ad novem reducit Bellarminus l. 1. c. 8. Prima est Carolstadii, qui dicit, Hoc est Corpus meum, idem esse ac, Hic ad mensam sedet seu est corpus meum, sumendo pronomen hoc, pro adverbio locali, hic, & ne tam stulta & crassa expositio displiceret, illam se ex revelatione Patris cælestis didicisse asseruit. Secunda Bucerii in Retractationibus dicentis pronomen hoc, significare totam actionem cœnæ, ut sensus sit: Hæc actio representat sive exhibet corpus meum. Tertia est Joannis Langii, qui per pronomen

10.
Exponitur illud Christi: Caro non prodest quidquam.

II.
Probatur II. & præcipue veritas Catholica ex Matth. 26. Marci 3. Luca 22. & 1. ad Cor. 11.

Varia Expositiones Hæreticorum.

men hoc intelligit panem, & invertit propositionem dicendo, Corpus meum est hoc, nempe panis, quia instar panis reficit animas. Quarta est *Zwinglii*, dicentis verbum, est, importare idem quod significat, ut sensus, sit: Hoc significat corpus meum. Quinta est *Petri Boquini* sic explicantis: Hic panis dicitur corpus meum, scilicet per communicationem idiomatum fundatam in unione sacramentali, quâ ununtur res etiam distinctissimæ, ut panis in terra & corpus Christi in cælo. Sexta est *Ioannis Oecolampadii* summentis nomen corpus, per tropum, quo nomen significati tribuitur signo, ut sensus sit: Hic panis est figura corporis mei. Septima est *Calvini*, qui l. 4. *Instit.* c. 17. §. 21. cum *Oecolampadio* admittit in nomine Corpus, tropum, sed addit panem non esse nudam figuram corporis Christi, verum figuram quæ rem ipsam exhibeat, ita ut sit signum efficacax, per quod fideles corpus Christi verè manducant, non quidem realiter præsens, sed alio modo ineffabili. Octava est quorundam *Calvinistarum*, qui (teste *Jansenio* c. 59. *concordia*) sumunt corpus præ Christi corpore mystico, sive Ecclesiâ, quasi Christus dixisset: Accipite & comedite: vos enim Discipuli estis corpus meum. Nonam per jocum excogitavit *Lutherus*, & seridè defendit *Joannes Campanus* teste eodem *Luthero* in sua brevi *Confessione*, quasi sensus sit: Hic panis est corpus à me factum & creatum.

Quæ omnes expositiones ad eodè sunt distortæ, ut cuilibet sanæ mentis debeant esse suspectæ. Nam juxta indubitatam regulam Scriptura est intelligenda in proprio sensu, nisi necessitas vel Ecclesiæ auctoritas, aliud exigat: quod hic non fit; cum potius omnes Patres & Ecclesia verba ista semper propriè intellexerint, & ex proprio intellectu nullum absurdum sequatur, ut ex objectionibus patebit.

Deinde sensus Scripturæ peti debet à circumstantiis: quæ hic requirunt sensum omnino clarum & proprium. In primis, quia Christus condebat testamentum, cujus verba debent esse clara omnium iudicio, ac etiam ex ipsius juris Civîlis dispositione. Secundò, quia iisdem verbis inibat fœdus, ut qui dignè sumerent id quod instituebat, haberent vitam æternam; qui verò indignè, iudicium, ut patet 1. ad Cor. 11. Tertiò, quia instituebat rem gravissimam, in qua periculosissimè erratur. Quarto, quia agebat familiariter cum solis discipulis, quibus datum erat nosse mysteria regni Dei, & quibus solebat obscuriores parabolas verbis claris explicare.

Quintò, quia hoc exigunt particulæ adjunctæ: Quod pro vobis eradetur, Qui pro vobis effundetur. Quod manifestius postulat forma calicis apud *Lucam*, quæ græcè sic sonat: Hic est calix in sanguine meo pro vobis effusus: Cum igitur calix seu contentum in illo

fit pro nobis effusum, certè debuit illud esse sanguis Christi: non enim merum vinum vel figura sanguinis, sed ipse sanguis fuit pro salute nostra effusus. Ad quod argumentum, *Beza* non aliud potuit respondere, quam textum esse corruptum, quantumvis fateatur in omnibus etiam vetustissimis codicibus Græcis ita legi.

Sextò, quia nulla occurrit ratio, quæ Christus fuisset usus verbis, adeo claris, ut non potuisset clarioribus, in sensu tam improprio & inusitato in Scriptura & apud omnes nationes, idque in deceptionem culpam fidelium: si enim non sit verum corpus, sed tantum figura, omnes Catholici sunt coram Deo excusabiles, quia intelligunt testamentum sui Salvatoris sicut sonat, nec habent occasionem suspicandi aliter à Christo esse intellectum. Si autem sit verum corpus, quam excusationem habebunt Hæretici, qui absque fundamento verba clarissima ad peregrinos & inusitados sensus detorquent?

Denique plura alia, quæ *Apostolus* 1. ad Cor. 11. adjungit, præscribens reverentiam in sumendo, & minas divini iudicii intextans sumentibus indignè, siquæ non diducantibus Corpus Domini, foris sine ingerunt animo bene disposito, eum non de nuda figura corporis, sed de vero & reali corpore Christi agere. Non enim de nudo signo rectè diceretur: Qui illud indignè sumperit, reus efficitur corporis & sanguinis Christi, indignè scilicet accepti seu tractati. Prout de sumente indignè Eucharistiam loquitur *Paulus*. Immo cum juxta *Calvinistas* non nisi per fidem Christus in ea manducetur, & juxta eundem omnis per fidem eum manducans, id sciat dignè, numquam posset consequenter loquens Corpus Christi indignè manducari: quod tamen aperte repugnat doctrinæ *Apostoli*: qui proinde de reali manducatione loquitur. Denique non rectè quis dampnaretur, quod Eucharistiam indignè sumens non diducet corpus Domini: ab aliis cibis, si id quod sumit, verè non est Corpus Domini, sed alius cibus.

His accedunt verba *Apostoli* 1. ad Cor. 10. Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Est panem quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Ubi aperte significat *Apostolus* (& sic intelligunt Patres Orthodoxi) in calice quem benedicimus communicari sanguine Christi fidelibus, & consequenter in ejus sumptione eodem communicare inter se. Similiter panem quem frangimus, sive mysticè in immolatione, sive potius physice ratione specierum post immolationem in distributione (prout olim idè panis immolatus frangi & distribui solebat) esse Corpus Domini, quod unum idemque omnes fideles accipimus, Immo *Apostoli* inter-

men hoc intelligit panem, & invertit propositionem dicendo, Corpus meum est hoc, nempe panis, quia instar panis reficit animas.

12. Sed aliena & proprietate verborum.

Intellectu Patrum & Ecclesiæ.

Contra exigentiam circumstantiarum.

13. Et aperit ipsius contextus.

Præsertim apud Lucam.

rogatio habet vim affirmationis vehementioris, quasi de te adeo confessâ, ut nullus auderet contradicere. Qualis est illa, quam paulo post subiungit: Nonne qui edunt hostias, participes sunt avaris? Et hæc ratione verificatur, quod Apostolus supra addit: Omnes qui de uno pane participamus; non utique materiali, potius quam omnes Judæi toto tempore veteris Testamenti comederint de uno Agno, aut omnes veteres Sacerdotes unum agnunt, unum vitulum &c. macaberrime, eo prætextu, quod omnes & singuli idem figurarent: sed de uno pane consecrato, id est, de uno corpore Domini. Ex qua participatione fit, ut simus, concors, oves, ut ita dicam, & consanguinei Christi; ut loquitur Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi Mystagog. 4. uniti nimirum corpori & sanguini Christi. Sicque consequenter mysticè per significationem & effectum Sacramenti unus panis, unum corpus multi sumus, ut arguit Apostolus supra. Quod præclare explicat Damascenus l. 4. de fide cap. 14. prope finem.

Nec obstat, quod in principio capitis dicat: Omnes (antiqui Patres) eandem escam spiritalem manducaverunt, & omnes eundem potum spiritalem biberunt. Loquitur enim aperte de identitate escæ spiritualis seu rei significatæ: comparatque antiquos inter se, bonos videlicet & malos. Et quamvis comparet nobiscum quoad eandem escam spiritualem, non sequitur tamen, quod non sit differentia in modo sumendi: cum enim omnia illis in figura contingerent, ut ibidem dicitur, nobis autem gratia & veritas per Jesum Christum facta sit, consequens potius est, nos illum cibum suscipere realiter, quem illi tantum in figura suscipiebant.

Probatur III. veritas Catholica ex traditione. Et hæc in primis manifestè constat ex eo, quod non possit ostendi, quando, & à quo inceperit hæc doctrina primum in Ecclesia doceri, nisi quando Christus hoc Sacramentum instituit. Adeoque exinde usque nunc in Ecclesia perseveravit: cum non sit credibile rem tam notabilem postea potuisse irrepere, quin aliquis saltem historicus referret, quando, & à quo, & quinam se opposuissent, uti faciunt de quibuscumque etiam minimis circa doctrinam fidei novitatibus. E contra autem, quotiescumque aliquis contra hanc veritatem cepit mussitare, mox per Concilia est repressus, ut patet ex dictis in principio hujus dubii. Secundò constat hæc traditio ex unanimi consensu Patrum, quorum nobilissimam ceteram per quindecim ætates textit Bellarminus toto lib. 2. de Eucharistia. Nobis pauca testimonia sufficiant. Chrysostomus l. 3. de Sacerdotio sub initium, ait: O miraculum! o benignitatem Dei! Qui cum Patre sursum sedet, in illo temporis articulo omnium manibus pertractatur. Ambrosius l. 6. de Sacramentis c. 1. sic scribit: Sicut verus est Dei filius Dominus noster Jesus Herimex Sum. Theol. Pars IV.

Christus, non quemadmodum homines per gratiam, sed quasi filius ex substantia Patris, ita vera ejus caro est, sicut ipse dixit, quam accipimus, & verus ejus sanguis est, quem potamus. Idem clarissimè docet pluribus aliis locis. Damascenus l. 4. c. 14. ait: Non est figura panis & vinum corporis & sanguinis Christi (absit enim hoc) sed est ipsum corpus Domini deificatum, ipso Domino dicente: Hoc est meum, non figura corporis, sed corpus, non figura sanguinis, sed sanguis. Quo quid clariùs dici potuisset?

Sed proferamus pauca ex Augustino, & quam vanè Hæretici in eo tamquam suo gloriantur, videamus. Is itaque 9. Confess. c. 13 de matre sua Monica ait: Tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit.... unde sciret dispensari victimam sanctam (non utique nudum panem, sed carnem Christi) quod deletum est Chirographum, quod erat contrarium nobis..... ad cuius pretii nostri Sacramentum ligavit ancilla tua animam suam vinculo fidei. Et Conc. 1. in Psal. 33, explicans quod in Titulo psalmi scriptum erat: Et ferebatur in manibus suis, ait: Hoc quomodo posset fieri in homine quis intelligat? quis enim portatur manibus suis? Manibus aliorum potest portari homo; manibus suis nemo portatur. Quomodo intelligatur in ipso David secundum litteram non invenimus, in Christo autem invenimus. Ferebatur enim Christus in manibus suis, quando commendans ipsum corpus suum, ait: Hoc est corpus meum. Ferebat enim illud corpus in manibus suis. Nullo modo autem mirabile, impossibile aut singulare hoc esset, nisi intellectum de ipsomet vero corpore Christi: quid enim facilius, quam ferre signum aliquid seu figuram inanem sui ipsius? Unde quod Conc. 2. in eundem Titulum ait: Ipse se portabat quodammodo, cum diceret, Hoc est corpus meum; non indicat modum portandi improprium, sed mirabilem & naturaliter impossibilem, quia scilicet non in propria specie, sed in aliena, verè tamen seipsum portabat.

Et in Psal. 98. De carne Mariae carnem accipit & in ipsa carne hic ambulavit, & ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit. Nemo autem illam carnem manducat, nisi prius adoraverit &c. Dum autem postea subiungit: Spiritualliter intelligite quod locutus sum (scilicet, nisi quis manducaverit &c.) non hoc corpus quod videtis manducaturus estis, & bibiturus illum sanguinem quem suserunt, qui me crucifigerunt. Sacramentum aliquod commendavi vobis &c. solum Excludit stultum & carnalem intellectum illorum, qui præverunt (ut præmittit S. Doctor) quod præcisurus esset Dominus particulas quasdam de corpore suo, & daturus illis; & dixerunt, Dominus est hic sermo. Spiritualiorem itaque, etsi realem intellectum postulat. Ideoque non negat identitatem corporis & sanguinis Christi in Eucharistia secundum substantiam, quam tam patenter prius expresserat, sed secundum speciem seu formam eternam. Quo planè modo idem Augustinus

17.

18.

Allegantur verba Augustini in Psal. 98. & instantia se hauriorum occurrunt.

95. in Joan. in illud: *Tam non videbitis me, loquitur: Quid ergo est ad Patrem vado & jam non videbitis me: nisi, quomodo sum, cum vobiscum sum? Tunc enim adhuc erat mortalis &c. Hunc ergo Christum, id est, zalem Christum . . . non erant jam visuri: & ipsa est iustitia fidei. De qua Apostolus ait: Esti novem amicus Christum secundum carnem, sed nunc jam non novimus. Similis quoque est locutio, ad Cor. 15. Item ad Gal. 2. ubi Apostolus ait: *Vro ego, jam non ego.**

Præterea Lib. 2. contra Adversarium legis c. 9. ait: *Mediatorem Dei & hominum, hominem Christum Iesum, carnem suam nobis manducandam, bibendumque sanguinem dantem, fidei corde atque ore suscipimus: quamvis horribilius videatur humanam carnem manducare, quam perimere, & humanum sanguinem potare quam fundere. Et l. 12. contra Faustum cap. 10. Habet (inquit) magnam vocem Christi Sanguis, cum eo accepto ab omnibus gentibus responderetur, Amen. (Alludit ad veterem morem; nam olim Sacerdos communicaturo dicebat: Corpus Christi: isque respondebat, Amen, hoc est, verum; ut habet Ambrosius l. 4. de Sacram. c. 4.) Hec est clara vox Sanguinis, quam Sanguis ipse exprimit ex ore fidelium eodem Sanguine redemptorum. Et l. 3. de Trinit. c. 10. inter alia inquit: *Dicaturque illis (pueris) auctoritate gravissima, cuius corpus & Sanguis sit; qui scilicet in altari ponitur, & peractâ pietatis celebratione consumitur, ut præmiserat.**

19.
Explicatur
locus Augu-
stini l. 3. de
doctr. Chri-
stia. c. 16.

Nec refert, quod Augustinus l. 3. de Doctrina Christiana c. 16. ait: *Si præceptiva locutio est, aut flagitium, aut facinus vetans, aut utilitatem, aut beneficentiam jubens, non est figurata. Si autem flagitium aut facinus videtur jubere, aut utilitatem, aut beneficentiam vetare, figurata est. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & sanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis: facinus vel flagitium videtur jubere. Figura est ergo, præcipiens Passioni Domini esse communicandum; & suaviter atque utiliter recommendandum in memoria, quod pro nobis caro ejus crucifixa, & vulnerata sit. Nam ly Figura ergo est &c. non opponit reali & incruentæ manducationi, sed cruentæ & consuetæ carniæ seccationi, coctioni & post cocturam manducationi, de qua præmittit: *Facinus vel flagitium videtur jubere. Quæ enim flagitii aut facinoris apparentia, & non potius summæ utilitatis ac beneficentiæ, in sumptione incruenta carnis & sanguinis Christi? Quocirca potius recurrit prius præmissa regula Augustini: Si præceptiva locutio est, aut flagitium aut facinus vetans, aut utilitatem aut beneficentiam jubens, non est figurata. Incruentia nihilominus manducatio est figura, quatenus repræsentat passionem Christi, in qua is verè occisus est, cui passio communicare, quemque imitari est fructus hujus Sacramenti. Et hoc designat illibatum illud altaris Sacramentum, ubi Dominicum corpus accipimus, inquit Bernardus in Psal. 90. Qui habitat. ad Versum 3.**

Plura alia testimonia s. Augustini pro veritate Catholica ponderat Bellarminus l. 2. de Euchar. c. 24. ubi & loca alia, quæ primâ fronte obscuritatem aliquam præ se ferre videntur, ideoque avidè ab Hæreticis arripiuntur, locis clarioribus derelictis, rectè explicat. Et adhuc plura recenset Hæreticorum To. 2. Anatomie in Indice dogmatico, ac locis ibi designatis ponderat.

Probatur IV. ex plurimis & certissimis miraculis, quæ Deus diversis talis locis intuitu hujus Sacramenti fecit: non est autem conforme divinæ providentiæ ea facere, vel etiam permittere fieri à dæmone in confirmationem erroris: adeo ut non minus verè quàm confidenter dixerit Richardus de S. Victore l. 1. de Trinitate. 2. *Domine, si error est, à te decepti sumus: nam ista in nobis tantis signis & prodigiis confirmata sunt, & talibus, quæ non nisi per te fieri possunt. Miracula, quæ passim obvia sunt, non est necesse referre. Interim videri possunt historici, ac etiam Suarez d. 46. sect. 5. ubi diligenter & auctoritativè & theologum agit.*

Ratione merè naturali non potest existentia hujus Mysterii ostendi: fide tamen suppositâ, maximam ejusdem Mysterii congruentiam & congruitatem ostendit ratio. Hoc enim opus est tam eximiæ bonitatis, dum Christus fidelibus suis seipsum tali modo communicat. Est opus summæ potentis, in quo simul tam multa miracula adunantur. Summæ sapientiæ, in remedio tam opportuno & valido pro nostra salute. Summæ liberalitatis & misericordiæ erga hominem. Et præsertim est præclarissimum opus divinæ charitatis: in quo, ut loquitur Trid. sess. 13. c. 2. *divitias divini sui erga homines amoris Christus velut effudit.* Item est opus excellentissimum ad nostram utilitatem & consolationem. Adest enim Christus ad tutelam Ecclesiæ, & ad solamen fidelium. Confert etiam maximè ad exercendam fidem, ad roborandam spem, & accendendum charitatis amorem. Charitatis, inquam, primarij erga Deum, & concomitantè inter ipsos homines: *Quoniam unus panis, unum corpus, multi sumus, omnes qui de uno pane participamus. 1. Cor. 10.*

Contrà Catholicam veritatem Hæretici obijciunt I. *Genes. 17. circumcisio dicitur pactum, cum tantum esset signum pacti. Exodi 12. Agnus paschalis vocatur Phylax seu transitus, cum tantum esset memoria transitus. Immo in Evangelio Christus de seipso dicit: *Ego sum ostium, Ego sum veritas, & similia multa, quæ non nisi impropric possunt intelligi. Igitur eodem modo, dum ait, Hoc est Corpus meum, improprie debet intelligi. Quod Confirmatur: quia Scriptura videtur ita seipsam explicare, dum Eucharistiam subinde vocat panem 1. ad Cor. 10. *Panis quem frangimus, nonne &c. & cap. 11. *Quiescuntque manducabitis panem hunc.* Et ipse Christi***

Christus Matth. 26. & Marci 14. calicem consecratum vocat vinum dicens : *A modo non bibam de hoc genimine vitis.* Ergo non est ibi corpus & sanguis, nisi improprie. Resp. Neg. Conf. quia in prædictis exemplis ex materia, quæ tractatur, & circumstantiis tam clarè constat Scripturam metaphoricè loqui, ut nulli possit esse dubium. In verbis autem istis, *Hoc est corpus meum*, nihil horum habet locum : adeoque metaphoricè non possunt explicari, quin pari ratione reliquæ Scripturæ metaphoricè explicentur, v.g. hæc Matth. 3. *Hic est Filius meus dilectus*, de typo & imagine quædam Filii. Item illa Joan. 1. *Verbum caro factum est*, de carne phantastica & similitudinaria cum *Manichæis* : atque ita tota fides incarnationis & passionis convellatur.

Subinde autem Eucharistia vocatur panis & genimen vitis ratione specierum panis & vini, cujus speciem totamque operationem retinet ; juxta morem loquendi Scripturæ, quo aliquid solet vocari nomine rei sub cujus forma apparet ; prout Angeli v.g. in forma virili apparentes vocantur viri, Genes. 18. & 19. Deinde quia Eucharistia fit ex pane & vino. Sicut Genes. 2. Eva dicitur, *Os ex ossibus Adæ*, & cap. seq. dicitur homo pulvis seu terra : & Exodi 7. serpens ex virga factus dicitur, *virga*. Unde Scriptura loquitur de pane consecrato, qui proinde amplius panis non est, sed corpus Christi, ut patet 1. ad Cor. 10. ubi *panis quem frangimus*, dicitur *participatio corporis Domini* sive ipsum corpus Domini. Et Joan. 6. *Panis* (ait Christus) *quem ego dabo, caro mea est*. Denique vocat panem, quia est spiritualis animæ cibus ; cum phrasi Scripturæ panis sæpè quemlibet cibum significet. Quo sensu Exodi 16. & alibi frequenter *Manna* vocatur panis.

Obijciunt II. Lucas cap. 22. refert Christum dixisse : *Hic est calix novum Testamentum in sanguine meo* ; ubi calix & testamentum sumuntur metaphoricè : ergo similiter Corpus & Sanguis debent metaphoricè sumi. Respondent aliqui in nomine, *calix*, esse aliquam metaphoram, quæ continens sumatur pro contento, sed tam clarè & usitatam ut æquivalet propriæ locutioni ; adeoque nihil favere Hæreticis ad deducendam inde metaphoram inusitatissimam, quæ corpus sumatur pro figura. Melius tamen respondetur, quòd sicut propriè & sine ulla figura poculum continens vinum dicitur poculum vini, sic propriè dicatur calix sanguinis, vel in sanguine, id est, sanguinem continens.

Similiter testamentum propriè sumitur : cum non tantum propriè significet testatoris voluntatem, sed etiam hujus instrumentum : Lucas autem & Paulus dum aiunt, *Hic calix novum Testamentum est*, accipiunt testamentum pro authentico instrumento, quo continetur voluntas Christi tamquam testatoris, quæque hereditas fidelibus defertur : Sanguis enim Christi verè est authenticum

instrumentum, quo merita ipsius nobis relicta continentur, & nobis applicantur. Mathæus verò & Marcus dicentes, *Hic est Sanguis meus novi Testamenti*, accipiunt testamentum pro voluntate testatoris, quæ sanguinis illius heredes efficitur. Unde quàmvis etiam in voce testamentum, apud Lucam & Paulum aliqua metaphora admitteretur, satis tamen explicatur per verba Matthæi & Marci : immo per se & ex adjunctionis esset tam clara, ut non deberet censerì metaphora.

Obijciunt III. Matth. 26. Christus ait : *Semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habetis.* Et Joan. 16. *Relinquo mundum, & vado ad Patrem.* Ergo Christus non manet nobiscum secundum realem præsentiam. Resp. Neg. Conf. Christus enim in his locis tantum vult se non mansurum apud fideles visibili & corporali seu quantitativâ præsentia, quæ fuerat cum illis conversatus : non autem negat se mansurum nobiscum sacramentaliter, aut etiam alio modo non visibili : cum idem Matth. 28. dixerit : *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.*

Obijciunt IV. varia testimonia Patrum. Quæ tamen facilem habent solutionem. Nam in primis Patres sæpè valde obscure fuerunt locuti, ne augustissima mysteria proderent Ethnicis, qui teste Tertulliano in *Apologetico* c. 7. Christianis olim exprobrabant, quòd ad infantem comedendum congregarentur. Idem testatur Averroes, qui nos impios appellat, eò quòd Deum nostrum manducemus. Unde Theodoretus *Dialogo* 2. post med. *Non oportet* (inquit) *aperire dicere : est enim verosimile adesse aliquos mysteriis non initiatos.* Secundò Patres quandoque loquuntur mysticè causâ ornatis & in ordine ad mores ; idque liberius, quia sciebant se loqui in Ecclesia Catholica, mentemque suam à fidelibus satis intelligi : præsertim nondum exortis Hæreticis hoc Sacramentum negantibus aut impugnantibus. Propter quod de veritate hujus Sacramenti stabilenda nunquam ex professo egerunt. Tertio Patres aliquando hoc Sacramentum vocant figuram & typum corporis Christi, tum ratione specierum, quæ verè sunt signa ; at verè exhibitia & continentia suum signatum, scilicet Christum : tum quia Eucharistia ultra hoc quòd realiter contineat Corpus & Sanguinem Christi, est etiam signum Christi crucifixi. Unde Christus instituto hoc Sacramento dixit : *Hoc facite in meam commemorationem.*

Obijciunt V. Impossibile est idem corpus eodem tempore esse in diversis locis : item magnum corpus, quale est Christi, poni sub parva hostia : ergo &c. Ad quæ & similia argumenta dici posset illud Augustini 1. 22. de *Croit.* c. 11. *Ecce qualibus argumentis omnipotentia Dei humana contradicit infirmitas, quam possidet vanitas.* Magna namque vanitas, nihil velle credere, nisi quod

24

25

26

Christus loquitur de visibili præsentia, dum se cum fidelibus non remansurum dixit.

Observanda circa expositionem Patrum.

Quàm si vole seculi sui prætextu suo errori impossibilitatem Myserii.

puter quis intellectu se comprehendere : cum etiam multa naturalia ab intellectu nostro nequeant penetrari ; & multò magis varia mysteria fidei , v. g. Trinitatis & Incarnationis , omnem intellectum nostrum excedant : quæ proinde pari jure oporteret sive liceret etiam metaphoricè interpretari ; prout fecerunt multi antiqui Hæretici , qui ea negarunt . Et miror similiter ea mysteria non negari fortiori impossibilitatis prætextu à Sacramentariis . Nulla equidem fundata species impossibilitatis est in replicatione corporum aut penetratione ; ut in Physica ostenditur . Immo ex hoc ipso mysterio possibilitas à posteriori innotescit . Concilium Tridentinum tamen volens abstinere à definienda controversia quæ est inter Thomistas , ac reliquos , præsertim Scotistas , utrum idem corpus possit naturali modo sive circumscriptivè esse in pluribus locis simul , studiose sic loquitur sess. 13. c. 1. *Næque enim hæc inter se pugnant, ut Salvator ad dextram Patris in caelis assideat, juxta modum existendi naturalem, & ut nihilominus alijs locis sacramentaliter præsens sua substantia veris adsit, ea existendi ratione, quam eisdem verbis exprimere vix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata assequi possumus, & constantissime credere debemus.*

27.
Absurdum
quædam ab
Hæreticis
opponuntur ;
sed frivola

Objiçiant VI. multa absurda quæ ex doctrina Catholica sequi videntur ; ut quòd Christus posset comedi à bestiis , si hoc Sacramentum comedant ; quòd Christus descenderet in foetidum stomachum communicantium ; quòd Christus masticaretur & laceraretur &c. Simili argumento olim Nestorius oppugnabat Christi divinitatem dicens : *Egone bimestrem, aut trimestrem, foetidum sputis, flagris laceratum, crucifixum dicam Deum ?* Possetque oppugnari ubiquitas Dei, cum ex illa etiam sequatur Deum esse in foetidissimis stomachis ; immo in inferno . Itaque sicut amor impulit Christum ad manendum in utero materno novem mensibus & admittendum in se foetidissima Judæorum sputa ac ignominiosissimam crucifixionem : sic idem amor impellit ipsum ad manendum cum homine , & intra hominem per Eucharistiam ; etsi ex negligentia vel malitia aliquorum ei subinde inferatur irreverentia ; præsertim cum corpus illius jam gloriosum non inquinetur , sicut ipsum in propria specie per sputa v. g. inquinabatur tempore passionis , sed sit , sicut divinitas , impassibile . Similiter nulla Christi sit laceratio vel fractura , sed solarum specierum Eucharisticarum . Quas etiam à bestia sumi posse materialiter , non autem sacramentaliter , nullum est inconveniens , institutione Sacramenti supposita .

28.

Objiçiant VII. Effectus hujus Sacramenti sufficienter haberi potest per manducationem spiritualem per fidem , vel saltem per applicationem panis instituti in ratio-

nem signi sacramentis figurantis seu præsentatis corpus Christi : ergo frustra poneretur corpus Christi realiter . Resp. Neg. Antec. nam Eucharistia non solum est instituta ad conferendam gratiam , sicut alia Sacramenta ; sed insuper propter unionem Christi tamquam capitis cum suis fidelibus , & propter singularem sui nobiscum communicationem , dum se nobis non tantum in signis & gratiâ , sed etiam in propria substantia communicat . Quomodo enim potuisset mundum reconciliare Patri per assumptionem corporis phantastici vel per unionem consistentem solum in præsentia locali aut donis supernaturalibus ; tamen id facere voluit assumendo veram carnem per veram & indissolubilem hypostaticam unionem . Vide congruentias allegatas numero 21 .

De hac quæstione videri potest Bellarminus eam subtilissimè tractans totis duobus libris primis de Eucharistia , & lib. 2. usque ad caput 11 . Nos quoque de eadem præter morem fusius egimus , eò quòd existentibus in medio sive viciniâ nationis præter necessaria sit penitior hujus rei adeo controversæ inter nos & Sectariorum notitia .

Summarie autem redigi in compendium possunt motiva seu considerationes , quæ cor sincerum solidissimè in fide , etiam cum vitæ prodigalitate servandâ , firmare abtulerunt sufficiunt . Nimirum , quòd doctrina Catholica de hoc mysterio sit adeo claris testimoniisque repetitis verbis in sacra Scriptura expressa , ut aliud nullum clarius , ne quidem Trinitatis vel Incarnationis . Quod Ecclesia , firmamentum veritatis , eandem doctrinam ante Berengarium illam saltem publice & pertinaciter oppugnasset , cum tamen ipsum mysterium Trinitatis & Incarnationis tam multos tamque validos impugnatores tanto tempore sustinuerit . Quod omnes etiam sancti Patres illam sine hæsitacione crediderint ; totque alii viri sanctitate ac miraculis clarissimi , v. g. *Franciscus, Dominicus &c.* imò quò sanctiores , eò amplius ergo tantum Sacramentum firmâ fide & ardentè pietate affecti fuerint . Quod hæc ipsa doctrina tot tamque patentibus miraculis confirmata fuerit . Quod eidem nil solidè opponi valeat . Impossibilitas præsentis sit frivola : fortiori opponibilis Trinitati &c. Sicut clarissima ante oculos nostros , quæ etiam sapientissimi perscrutari non valent : ut vesania sit intolerabilis , dicere contra Omnipotentem . *Quomodo hic potest nobis carnem suam dare ad manducandum ?* Et quales , quæso , sunt homines , qui hoc similive prætextu veritatem oppugnant ? Infames , superbi , contumeliosi , aliique criminibus obnoxii , qui sine signo aut miraculo , sine missione attentarunt hereticè nudius tertius antiqua suffodere , ut novæ ædificent , in hoc ipso errore inter se disceptant .

Qu. II. An in Eucharistia sit realiter corpus & Sang. Christi. 273

quod explicationem verborum Christi. Quamvis in omnes pariter quadret illud Aug. l. 3. de doct. Christ. c. 10. Si animum preoccupavit alicujus erroris opinio quidquid aliud assererit Scriptura, figuratum arbitrantur.

QUÆSTIO II.

An in Eucharistia maneat panis & vinum simul cum corpore & Sanguine Christi?

AFFIRMAVIT aliquando Berengarius, indeque sibi sui que similibus Impanatoris nomen conquisivit. Eundem errorem admittit Lutherus l. de Corpore. Babyl. c. De Eucharistia. addens tamen neutram partem hujus controversiæ ad fidem pertinere. Juxta quos proinde Christus in venerabili Sacramento impanaretur seu sub pane poneretur, non autem sub solis specibus panis.

Verum fides Catholica asserit substantiam panis & vini destrui, & in Corpus ac Sanguinem Christi converti seu transsubstantiari. Ita definitum est in Concilio Romano sub Gregorio VII. & postmodum in Lateranensi & refertur c. Firmiter de sum. Trin. ubi primum usurpata fuit vox, Transsubstantiatio, licet res antea fuerit credita, & similibus vocibus, ut Transmutationis, Conversionis &c. etsi non tam expresse significativis, explicata, ut fuse ostendit Bellarm. l. 3. De Eucharistia c. 20. & 21. Idem postea definit Concilium Constantiense, deinde Florentinum, Novissime & clarissime Tridentinum sess. 13. can. 2. his verbis: Si quis dixerit in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis & vini, unã cum corpore & sanguine Domini nostri Jesu Christi, negaveritque mirabilem illam & singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis & vini, quam quidem conversionem Ecclesia Catholica aptissime transsubstantiationem appellat; anathema sit.

Patet etiam hæc Veritas ex antiquis Patribus: quos longã serie refert Bellarm. sup. c. 20 & alii. Cyrillus Jerosolymitanus Catech. 4. Mystagogicã: Aquam (inquit) aliquando mutavit in vinum; & non erit dignus, cui credamus, quod vinum in sanguinem transmutavit? Paulo infra: Sub specie panis datur tibi corpus, & sub specie vini datur tibi sanguis. Et rursum infra: Hoc sciens & pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat &c. Cyrillus Alexandrinus Epist. ad Callistrum (teste Bellarmino sup.) ait: Ne horremus carnem & sanguinem apposita sacris altari-bus, condescendens Deus nostris fragilitatibus in-fuit oblati vim vitæ, convertens ea in veritatem propriæ carnis &c. Denique Damascenus l. 4. de fide c. 14. Quomodo naturaliter panis

per cibum & vinum & aqua per potum in com-edenti ac bibenti corpus & sanguinem immutan-tur, corpusque alterum sunt, atque à priori ipsius corpore diversum: sic propositionis panis ac vinum & aqua per sancti Spiritus invocationem & ad-ventum mirabili modo in Christi Corpus & Sanguinem veruntur, nec sunt duo, sed unum & idem. Alios vide apud Bellarminum supra.

Probatur insuper ex ipsis verbis consecrationis, quæ etsi ex vi significandi gram-maticali & speculativa, non omnino hunc sensum convincant (ut indicat Scotus dist. 11. q. 3. n. 14. & à nobis infra n. 35. amplius ostendetur) prout tamen ab Ecclesia intel-liguntur, & semper intellecta fuerunt, ha-bent hunc sensum, qui etiam planior & simplicior & magis proprius est: non enim tam proprie diceretur. Hoc est angelus, de-monstrato lapide, cui Angelus esset intime præsens, si lapis maneret in propria substan-tia. Et ratio est: quia accidentia sensibili-a, ratione quorum aliquid fit sensibile, ex-hibent illud, cum quo naturalem habent connexionem, & consequenter si panis maneret in sua substantia, pronomen hoc, ratione accidentium panis demonstraret potius panem, quam corpus Christi sub eis latens.

Dices I. Eucharistia sæpè in Scriptura ap-pellatur panis; ergo in ea manet panis. Resp. Neg. Conf. Vide dicta q. præced. n. 22.

Dices II. Gelasius l. 2. contra Eutichen in sine loquens de Eucharistia ait: Et tamen non desinit natura panis. Similia habet Chry-sostomus epist. ad Cæsarium Monachum. Resp. satis probabile esse, quòd nec liber ille sit Gelasii Papæ, sed alterius cujusdam Græci: neque epistola illa sit Chryso-stomi, sed cujusdam alterius Joannis Constantinopolitani; ut Multi & sentiunt & concludunt non le-vibus conjecturis. Deinde ibi nomine na-tura intelligitur virtus illa nativa acciden-tium panis & vini, quæ eisdem effectus cor-poraliter præstant, ac si ibi esset substantia ipsa panis & vini: sicut in pluribus mixtis dicimus perseverare & manere naturam aquæ, terræ vel ignis, si qualitates aquæ, terræ vel ignis ibi permanerent. Simili modo, im-mo multò clarius loquitur Theodoretus Dialogo 1. sub initium de solis accidentibus sensibili-bus, ut satis colligitur ex contextu.

Ex dictis generalibus Conciliorum & Patrum rejicitur error illorum, qui suppo-nunt non converti panem & vinum secun-dùm eam partem, quæ sumenda est à pecca-tore. Qui insuper clarè confutantur ex Apo-stolo 1. ad Cor. 11. ubi supponit corpus Do-mini etiam sumi à peccatore, dicens: Qui manducat & bibit indigne, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini &c. Quod etiam expresse docent Patres & Concilia. Unde similiter refutatus manet error alio-rum, qui putabant redire substantiã panis & vini, quãdo Eucharistia sumitur ab indignis.

Insinuata est in Scrip-tura.

32. Objectiones Lutherana-rum.

Naturam panis quo sensu manda-ra quidam veteres di-xerunt.

33. Panis con-vertitur etiam secun-dùm eam partem qua sumenda est à peccatore.

Necredit na-tura panis quando à sa-li sumitur.

Ex